

Vera in morala ste izključeni. Bodi veren ali ne, to je enako, samo da podpiraš na kakršenkoli način stremljenje klerikalcev. O morali ali o socialnem kreditu se niti ne govori, ker to ovira delovanje klerikalca; zato klerikalcu tudi tega ni treba, kadar gre za njegovo stranko. — Toliko o sredstvih; o delovanju te smrtonosne kuge izpregovorimo v prihodnje.

(Dalje.)

Zborovanja „Saveza hrv. učiteljskih društava“.

Učiteljski parlament naših bratskih tovarišev na Hrvatskem je zboroval v dneh 5., 6. in 7. julija v Zagrebu. Čez 600 učiteljev in učiteljic se je zbralo te dni v metropoli Hrvaške iz vseh krajev svoje domovine. Prisostvovali pa so zborovanju tudi deželna nadzornika Stipetić in Cuvaj, županijski (okrajni) šolski nadzorniki Maričić, Vladislavljević, Prejac in Andres.*) Društvo srednješolskih profesorjev so zastopali profesorji: dr. Golik, Mohr, dr. Bosanac in Purić. Srbsko učiteljstvo je zastopal Arsenov iz Belega grada, Sarajevsko učiteljske Stipanović, našo »Zavezo« pa Ig. Šijanec iz Gornjega grada.

Prvi dan, t. j. 5. julija, se je vršila konferencija delegatov posameznih, v »Savezu« združenih učiteljskih društev.

Drugi dan je bila izvanredna občna skupščina, a tretji dan pa 19. glavna skupščina »Saveza«.

Izvanredna občna skupščina.

Predsednik »Saveza«, Stjepan Basariček, otvori skupščino, ki se je sestala v veliki dvorani učiteljskega, v daljšem nagovoru poda nekaj splošnih opomb. Priobčimo naj nekaj markantnejših stavkov iz Basaričkovega govora!

Uspeh dela je v najožji zvezi s svobodo delavca. To velja zlasti o duševnem delu, posebno o delu učitelja, ki ima nalogo, da poda duhu učenčevemu pečat svojega duha, ali da ga vzgoji tako, da bo »njegova slika i prilika«. Ako ni torej učitelj svoboden, tedaj ne more vzgajati svobodnih ljudi, ampak puste sužnje, kakor je tudi on saml!**)

Brez svobode ni veselja v delu, a kjer tega ni, tam tudi o pravem uspehu ne more biti govora. »Veselo srce kudlju prede«, veli narodna prislovica. O veselju pa ne more biti govora pri poslu, ki ga opravlja človek pod silo, ali po odredbah, zaradi katerih ne samo, da ne more, nego tudi

*) Ali veste, koliko nadzornikov se udeležuje zborovanj naše »Zaveze«? — 0!

Uredn.

***) To je čista in gola resnica! Čislani g. prof. Basariček bi moral priti k nam, da pouči nekatere gospode, kaj je učitelju svoboda in kaj je še učitelj, ako nima svobode. Zlasti po zaslugi ljubljanskega nadzornika so začeli pri nas kovati spono formalizma in avtomatstva, ki prete vanje vkovati vsak svobodni duševni polet, vsako samostojnost, vsako svobodno delujočo in ustvarjajočo duševno silo, ki so ji priznali in odkazali prvenstvo izmed vseh vzgojnih disciplin vsi veliki pedagogi svetovnega imena! — Takozvani formulirani stavki, ki so sedaj pri nas v modi in ki kažejo tesno obzorje, in malenkostno naziranje veljavnih ljudi, ubijajo učiteljevo individualnost: po njih ne poda nikoli učitelj duhu učenčevemu pečata svojega duha in nikoli ga ne vzgoji tako da bo »njegova slika i prilika.« Taka vzgoja je dresura, in sramotno je, da je kaj takega pri nas mogoče!

Uredn.

ne sme misliti. Sužnji pri delu ne pevajo, a če pevajo, tedaj ne pevajo veselih pesmi, nego žalostinkel

Svoboda pri delu povzdigne tudi ugled delavca! Sužnja nihče ne spoštuje, nego ga samo ceni kot stroj ali stvar, ki ga v delu vodi tuji um in tuja volja. Nikomur pa pri delovanju ni toliko potreben ugled, kakor učitelju! . . .

Da pa učitelj more biti svoboden in zraven tega zadovoljen in ugleden človek, mu je potreba v prvi vrsti dostojne plače. Koga preganja beda in nevolja tako, da mora noč in dan razmišljati, kako naj zamenja kraj s krajem in svojo deco prehrani in preskrbi, ta ne more biti veselega srca. Dušo njegovo pritiskajo črne brige, ter jo tlačijo k tlom in ji ne dopušča jo, da si oddahne in poleti svobodneje.

Toda ni zadosti, da se učitelj reši samo materialne bede, ampak je potrebno, da se mu da tak položaj, po katerem se povzdigne njegov ugled med narodom in se on naredi neodvisnega od nepoklicanih faktorjev. Ljudska šola ne služi dandanes samo interesom poedincev, pa tudi ne interesom samo tiste občine, v kateri je, nego interesom celokupne domovine. V nji vlada, in je tudi potreba, da vlada, ena ideja, ki ji je naloga, da se vsi sinovi domovine navdušujejo duha narodnega edinstva in čistega rodoljubja.*)

Ko je omenjal govornik, kako so se vsi ljudski zastopniki v saboru v zadnjem zasedanju zavzemali za učiteljstvo, je zadonelo po dvorani: »Živio hrvaški sabor! Živeli rodoljubni narodni zastopniki!«

Ko je načelnik še govoril o dosedanji edinosti med hrvaškim učiteljstvom in razpravljaj o nekih novejših pojavih, ki stremijo za tem, da se ta edinstvo ruši — je zaključil svoj nagovor s klicem: »Živjelo hrvatsko pučko učiteljstvo! Živjela lijepa naša domovina!«

(Dalje.)

Dopisi.

Kranjsko.

Iz Ljubljane. Okrajna učiteljska skupščina. (Konec.) Predsednik naznani, da s prihodnjim šolskim letom stopi najbrž v veljavnost novi šolski in učni red, ki prepušča ureditev šolskih počitnic deželnemu šolskemu svetu. Takrat bo dana prilika nanovo urediti tudi počitnice po ljudskih šolah.

Četrta resolucija: »Vsak voditelj imej suplent!«

Predsednik omenja, da je v sedanjih razmerah res voditelju nemogoče ustrezati vsem svojim službenim poslom.**)

Petrazrednice z 10 in osemrazrednice s 16 razredi kažejo na nenormalne razmere. V Ljubljani so šole s preveč razredi in še iste ob periferiji mesta. Frančiškanska fara, ki je v sredi mesta, nima nobene šole, istotako ne stolna, šent-peterska pa z nameravanimi novimi kar pet. Zida naj se

*) Vse te zlate besede naj dobro premislijo vsi tisti, ki vladajo naše ljudsko šolstvo. Kdor ni takih nazorov in kdor ni dovzeten zanje — ta nima najmanjše sposobnosti, da bi odločeval v šolskih vprašanjih!

Uredn.

***) Posebno v Ljubljani, ko nekdo vedno preži na učiteljstvo pred durmi in na cesti ter mu je največje veselje, če more temu ali onemu izposlovati na višjem mestu grajo ali ukor.

Uredn.